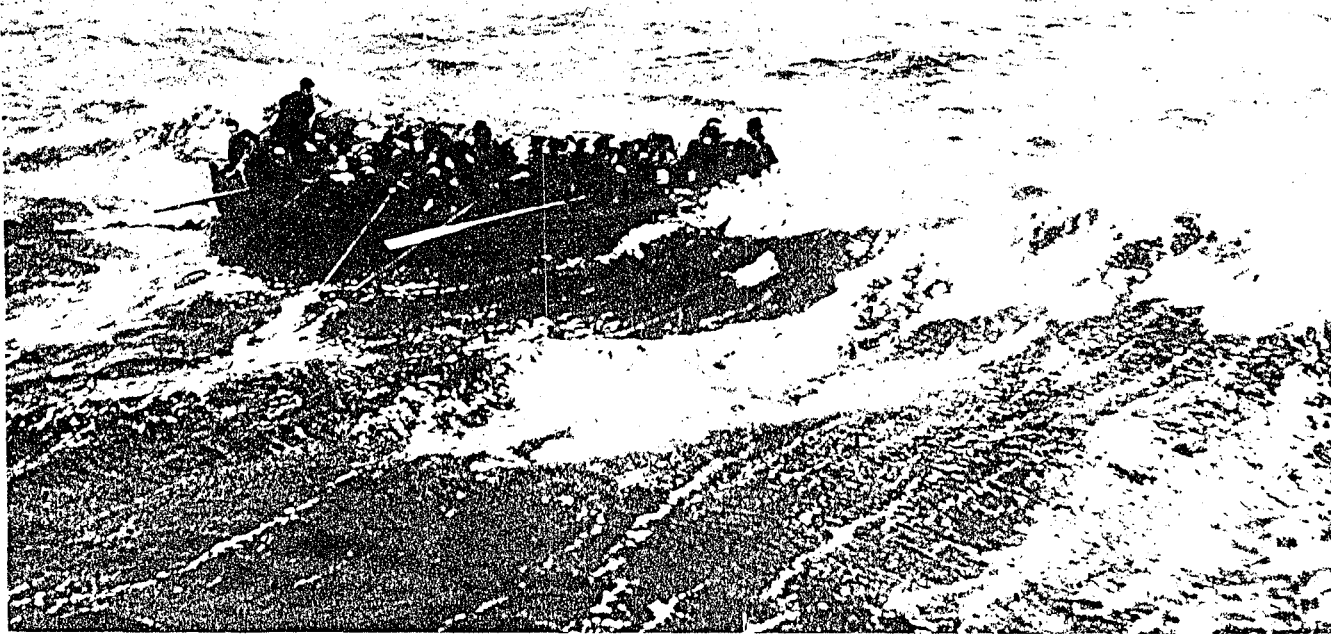
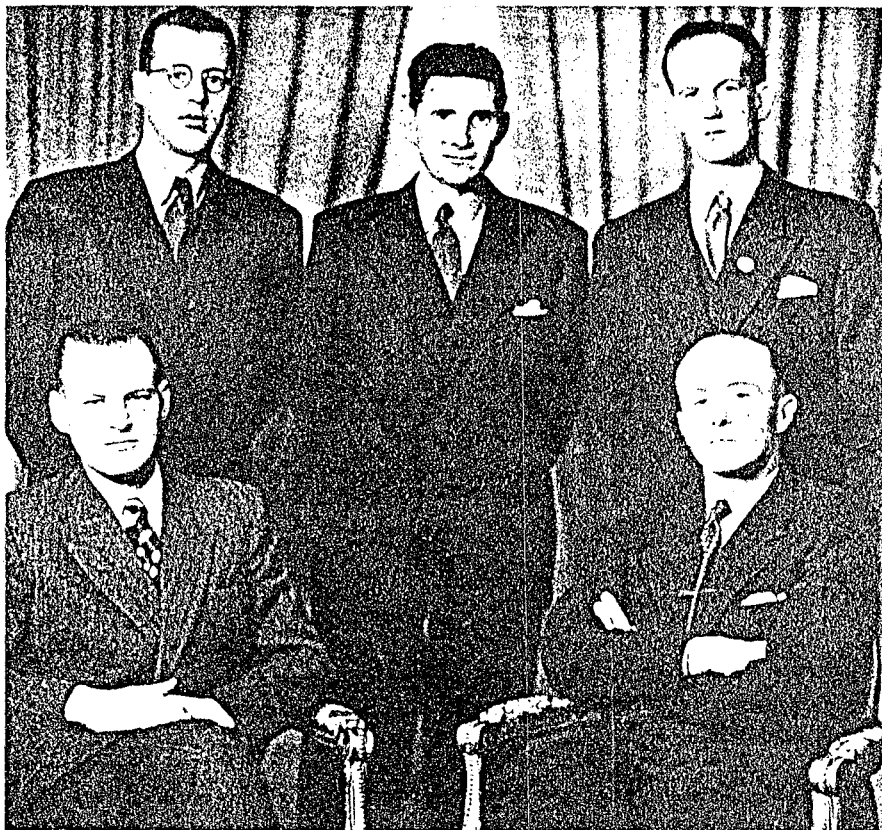

DA „WESTFALEN“ GIKK MED 45 NORSKE FANGSI

Livbåt med reddede fra «Westfalen». De ble tatt opp av et svensk krigsfartøy.

45 norske fanger mistet livet da det tyske skipet «Westfalen» — på veg med 50 norske fanger til en konsentrasjonsleir i Tyskland — sank utenfor den svenske kyst fredag 8. september 1944. 8 av disse patrioter ble brakt i land av svensk redningsmannskap, men bare 5 overlevet katastrofen.

De 50 norske fangene var onsdag 6. september ved avreise fra Norge blitt anbrakt tett sammen i propellgangen i bunnen av «Westfalen». Der var hverken ventil eller skylight, og belysningen var svak. De fleste fangene var sjøsyke og led under manglen på frisk luft. Av mat fikk de pr. dag et stykke hardt brød og en liten bit pølse. Sammen med nordmennene var 25 tyske fanger, dels desertører, dels dømt for andre forbrytelser. Ved 11-tiden om formiddagen den 8. september hørtes to eksplosjoner, midtskips og akterut, og skipet begynte straks å synke. Det tyske mannskap og befal mistet totalt fatningen. Noe redningsarbeid ble ikke organisert for fangene. De ble beordret på dekk gjennom en åpning på en halv lukes størrelse, og ble siden overlatt til seg selv. En kran som skulle svinge livbåtene ut, fungerte ikke, livbåtene knustes mot sjøene. Man måtte hoppe overbord og klamre seg til bøyer og flåter. I løpet av et kvarter sank skipet.

Et uhyggelig syn fikk mange som hadde observert hvordan 7 mann strevde med å få ut en livbåt fra dekket. Før båten kom klar av skipssiden, brakk «Westfalen», baug og akterende klappet helt sammen og livbåten ble presset fast mellom dem, fullstendig

De fem overlevende nordmenn fra «Westfalen»: Sandbo, Michelsen, Klausen, Ugland og Næss.

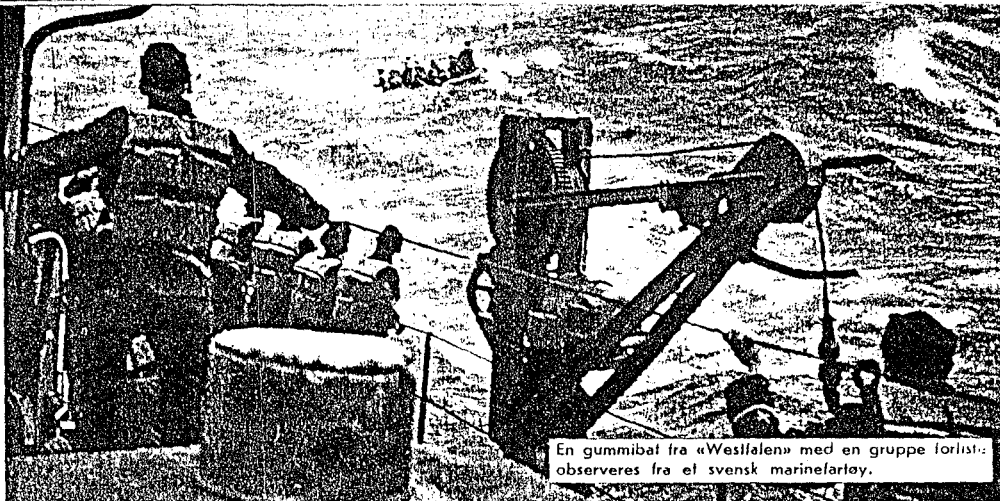
TLBUNNS ER

som en nøtt i en nøtteknekker, og fulgte med skipet da det sank med midtpartiet først.

En av de reddede forteller at det var det rene mirakel at de klarte seg. De kunne først og fremst takke to små padleårer for det; ved deres hjelp kunne de holde en viss styring på den flåte de var havnet på, og få den noenlunde klar av de verste brottene og skjærene. «Da vi omsider hadde fått skåret løs de fastsurrede årene og tatt dem i bruk, mistet vi først den ene, så den andre. Uten å betenke seg legger lektoren og tollkontrolløren på svøm ut i den harde sjøen og kommer velberget tilbake med hver sin åre. Det er nok først og fremst disse to som gjorde en redning i det hele mulig. Opprinnelig var det 7 mann på flåten; men 2 døde av overanstrengelse før de kunne reddes. Vi var ytterst engstelig for at også lektoren skulle stryke med; men som ved et rent under ble han etter tre timers opplivningsarbeid kalt tilbake til livet.»

Et ytterst pinlig og nedslående intermesso fant sted i en livbåt full av tyskere, like før livbåten skulle legge fra skipssiden. En nordmann ville være med, men tyskerne påsto det ikke var plass. Nordmannen foreslo da at de skulle lempe bagasje overbord. Dette nektet tyskerne. I neste øyeblikk dukket en svensk jager opp og reddet alle.

Katastrofen fant sted straks utenfor Marstrand. Sjelden er en slik ulykke jaktatt av så mange uten at de kunne gjøre nevneverdig for å hjelpe. Det var et syn som aldri glemmes, sa et øyenvitne. Flåter og livbåter fylte til bristepunktet med skrekkslagne og for livet kjempende menn kastet opp på bølgekammene for straks etter å trekkes i dypt igjen. Få ble drept ved selve eksplosjonen, de fleste av de omkomne ca. 200 druknet.

En gummibåt fra «Westfalen» med en gruppe forliste observeres fra et svensk marinelartøy.

Nordmennene, både de døde og levende, som ble brakt i land i Marstrand, var i en sørgelig forfatning som gjorde et dypt inntrykk på den svenske befolkning. De fem reddede nordmenn var: Arbeider Ragnvald Ugland, Setesdal, disponent August Michelsen, Bergen, tollkontrollør Johan Klausen, Drøbak, lektor Adolf Sandbo, Oslo, og redaktør Øyvind Næss, Larvik. En av de overlevende kunne vise merker på ryggen og armene etter torturbehandlingen i konsentrasjonsleiren i Norge. Blant de tyskere som omkom, var også den beryktede agent Heinze.

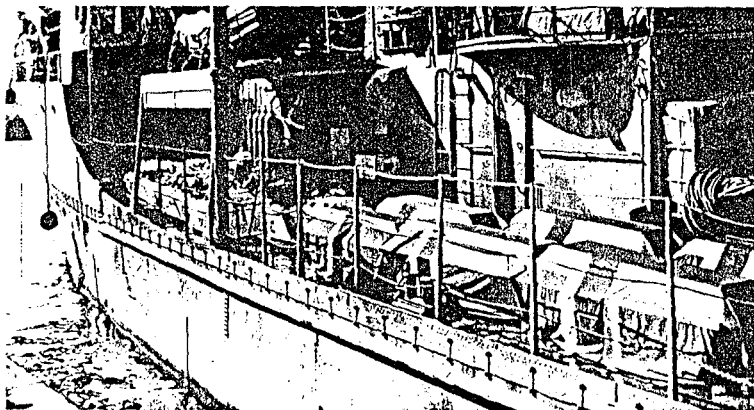
I svensk presse ble «Westfalen» etter katastrofen omtalt som et rent slaveskip. De fleste fanger var sjøsyke bare av mangel på frisk luft, bare en gang om dagen fikk de tillatelse til å komme opp på dekk og da 5–10 minutter. Etter torpederingen fikk de ulykkelige ingen som helst hjelp av vaktmannskapet som bare tenkte på seg selv.

Fra svensk side ble alt mulig gjort for å hjelpe, og de overlevende brukte de sterkeste lovord om svenskene.

Blant de omkomne var: Banksjef David Vogt fra Mandal, brødrene Håkon og Jens Sahl fra Kristiansand, skipsreder Brøvig fra Farsund, malermester Hultmann fra Kristiansand, idrettslæge Ingvar Hansen fra Oslo, Øydegard fra Kristiansand, høyesterettsadvokat Per Seeberg fra Drammen, kand. mag. Egil Sande Andersen fra Vennesla, ingeniør

Rolf Henriksen fra Oslo, ingeniør Syvertsen fra Farsund, gårdbruker Molteberg fra Skjeberg, sanglærer Einar Siebke fra Oslo, jernbaneingeniør Per Coer Kristensen ved Sørlandsbanen, advokat Tore Bjørn Ottersland fra Arendal, arbeider Johan Martinsen fra Oslo, teglverksbestyrer Ansgar Sørli fra Oslo, William Bergan fra Rjukan, forstkandidat Tor Haug fra Kristiansand, brødrene Reidar, Ragnar og Kaare Rustad fra Rovevud, buss-sjåfør Henry Wahlen fra Oslo, ekspeditør i Aftenposten Gulbrandsen, Petter Moen fra Oslo, Erling Moi fra Kvinnedal Lunde, matematiker fra Oslo, Jens Sahl.

Begravelsen av 35 av de norske offer fant sted i Gøteborg 14. september. Langs hele kysten til Gøteborg vait flaggene på halv stang. Den svenske marines minesveiper «Ven» hentet kistene der hvor ofrene var samlet opp, og ved ankomsten til Gøteborg dannet besetningen æresvakt på dekk. Ved minnehøytideligheten i Domkyrkan deltok bl. a. Norges minister i Stockholm, Jens Bull, og representanter fra allierte og nøytrale konsulater. Hele den norske koloni i Gøteborg var tilstede, samt en rekke fremtredende svenske personligheter. Flere hundre mennesker måtte stå utenfor. Den norske prest Reidar Kobro forrettet. Blant de nær 200 kranser merketes krans fra kong Haakon, Den kgl. norske Regjering og Norges legasjon i Stockholm.

Den svenske minesveiper «Ven» legger inn til bryggen i Gøteborg med kistene langs rekken. Et hjørne av korel i Domkyrkan i Gøteborg hvor minnehøytideligheten fant sted. Norsk fanevakt ved kistene.

